

ють підставу позову, будуть вже встановлені вироком суду, про який потрібно буде вказати позивачу.

Цивільний позов можна розглядати як міжгалузевий інститут, який регулюється одночасно нормами кримінально-процесуального та цивільно-процесуального права, але норми цивільно-процесуального права застосовуються в більшій мірі, так як ця галузь права для нього виступає «материнським». Обираючи спосіб відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, потерпіла особа не зазнає суттєвих труднощів, але для зручності кримінально-процесуальне законодавство потребує введення норми, яка би визначала зміст та структуру цивільного позову, що подається в порядку кримінального провадження.

Список використаної літератури:

1. Цивільний Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40-44. Ст. 356
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення 16.04.2019)
3. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Голубева Н. Ю. Цивільний процес України : підруч. Київ : Істина, 2011. 536 с.
4. Комаров В. В., Луспеник Д. Д., Радченко П. І. Позовне провадження: монографія. Харків: Право, 2011. 552 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Дата оновлення 04.11.2018. URL: Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 16.04.2019)

Ключові слова: кримінальне судочинство, цивільне провадження, цивільний позов, відшкодування шкоди, позивач, міжгалузевий інститут, цивільний позивач, цивільний відповідач.

Ключевые слова: уголовное судопроизводство, гражданское судопроизводство, гражданский иск, возмещение вреда, истец, межотраслевой институт, гражданский ответчик.

Key words: criminal proceedings, civil proceedings, civil action, compensation for harm, claimant, interdisciplinary institute, civil claimant, civil defendant.

ШИЛІН ДЕНИС ВІКТОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

Стаття 2 Кримінального процесуального кодексу України одним з завдань кримінального провадження встановлює дотримання належної правової процедури до кожного учасника кримінального прова-

дження. Однак, на жаль, в правозастосовній діяльності виникають деякі ситуації, які не дозволяють цього завдання досягти.

Стаття 30 Конституції України вказує, що кожному гарантується недоторканість житла чи іншого володіння. Ця конституційна заасада також закріплена у статті 13 Кримінального процесуального кодексу. Відповідно до неї не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених КПК.

Обмеження права на недоторканість житла чи іншого володіння особи у демократичному суспільстві не допускається, за винятком випадків, коли втручання відбувається згідно із законом і є необхідним в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або прав і свобод інших осіб.

Частина 1 статті 235 Кримінального процесуального кодексу вказує на те, що ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз.

На практиці виникають такі ситуації, коли слідчі провадять обшук за однією ухвалою декілька разів. Так, слідчий слідчої групи СУ КР ГСУ ФР Міністерства доходів і зборів України проводив обшук на підприємстві на підставі ухвали слідчого судді 12.09.2014 р., не завершивши обшук у цю ж добу слідчий призупинив обшук та покинув територію підприємства. В подальшому, а саме: 13.09.2014 р., 15.09.2014 р., 16.09.2014 р., 17.09.2014 р., 18.09.2014 р., на підставі тієї ж ухвали слідчого судді про обшук, проведено ще п'ять обшуків на цьому ж самому підприємстві та за цією ж адресою з тих мотивів, що обшук не вдалося завершити в один день. Після проведення цього обшуку слідчий звернувся до слідчого судді з клопотанням про арешт тимчасово вилученого майна. Однак, слідчий суддя відмовив слідчому у задоволенні клопотання про арешт тимчасово вилученого майна з наступних підстав. Відповідно до ч. 1 ст. 235 КПК України, ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз. Зазначена норма закону закладена у зміст КПК України з метою усунення можливих порушень прав та законних інтересів осіб, у яких проводиться обшук. Закон особливо підкреслює, що ухвала надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз, а тому є неприпустимим проведення на підставі однієї ухвали слідчого судді декількох обшуків (декількох проникнень), у тому числі й продовження обшуку одного і того самого об'єкта, оскільки відповідний обшук вважатиметься таким, який проведено без дозволу та судового контролю з боку суду.

Слідством проведено обшуки на території товариства 12.09.2014 р., 13.09.2014 р., 15.09.2014 р., 16.09.2014 р., 17.09.2014 р., 18.09.2014 р. Вилучення речей та документів, про арешт яких ставиться питання, проведено в дні, наступні після проведення першого обшуку. Тобто вилучен-

ня речей проведено під час обшуку, дозвіл на який не надавався слідчим суддею, а, отже, вказані речі не можуть мати у цьому кримінальному провадженні статус допустимих речових доказів та не підлягають арешту в порядку ст. ст. 167, 170 КПК України [1].

Ще одним яскравим прикладом є ухвала слідчого судді Дарницького району м. Києва від 21.09.2019 р., в якій суддя зазначив наступне – згідно протоколу обшуку від 02.08.2018, під час вчинення відповідної процесуальної дії слідчим була оголошена перерва, слідча дія була відновлена наступного дня в 16.00 год. Слідчий суддя вважає дії слідчого такими, що не узгоджуються з вимогами кримінального процесуального закону, оскільки проникнення до приміщення на підставі ухвали слідчого судді можливо лише один раз, виходячи з наступного. Проникнення у контексті обшуку означає потрапляння всередину житла чи іншого володіння особи і в кримінально-процесуальній діяльності пов'язане з подальшим проведенням певних процесуальних дій, а тому у разі залишення (виходу) за межі житла чи іншого володіння особи проникнення слід вважати закінченим, і для продовження обшуку необхідно отримати нову ухвалу слідчого судді. За нормами КПК у чинній редакції у разі залишення особою, яка проводить обшук, обшукуваного житла чи іншого володіння особи, продовжувати обшук на підставі тієї самої ухвали слідчого судді неправомірно [2].

Таким чином можна дійти висновку, що у разі залишення слідчим чи прокурором, що проводять обшук, житла чи іншого володіння особи продовжувати обшук на підставі тієї ж ухвали слідчого судді незаконно. Якщо у слідчого чи прокурора виникне потреба провести повторний обшук в тому самому житлі чи іншому володінні особи, вони повинні знову звернутися до клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді та отримати нову ухвалу.

Ще одним найчастішим порушенням з боку правоохоронців є те, що після надання особі, у якій проведено обшук другого примірника протоколу обшуку, їй не вручається саме відеозапис обшуку.

Ч. 2 ст. 104 КПК передбачає, що запис, здійснений за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів під час проведення слідчим, прокурором обшуку, є невід'ємним додатком до протоколу. Дії та обставини проведення обшуку, не зафіксовані у записі, не можуть бути внесені до протоколу обшуку та використані як доказ у кримінальному провадженні.

Ч. 9 ст. 236 КПК встановлює, що другий примірник протоколу обшуку разом із доданим до нього описом вилучених документів та тимчасово вилучених речей (за наявності) вручається особі, у якій проведено обшук, а в разі її відсутності – повнолітньому членові її сім'ї або його представникові.

Однак, слідчі та прокурори не дотримуються вказівок закону в цій частині. Ми вважаємо, що у разі відмови слідчого чи прокурора надати відеозапис обшуку разом з другим примірником протоколу обшуку необхідно звертатися до слідчого судді зі скаргою про зобов'язання надати цей відеозапис.

Список використаної літератури:

1. Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 13.10.2014 р. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41798446>
2. Ухвала Дарницького району м. Києва від 21.09.2019 р. Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77738726>

Ключові слова: слідчі дії, обшук, слідчий суддя, ухвала про проведення обшуку.

Ключевые слова: следственные действия, обыск, следственный судья, определение о проведении обыска.

Key words: investigative actions, search, investigating judge, search determination.

ЮРКО СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
Черкаський факультет, завідувач кафедри загально-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук

ПРАВО НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР ЗАХИСНИКА

Сучасне внутрішньодержавне і міжнародне право дедалі більше орієнтується на людину, стаючи все більш антропоцентричним, що зокрема проявляється в постійному розвитку правового інституту прав людини. На теперішній час сфера прав людини є розвинутою системою принципів і норм, які досить детально визначають міжнародні стандарти у цій галузі. Нині основне завдання полягає в забезпеченні втілення цих стандартів на практиці. З вирішенням саме цього завдання ситуація далеко не найкраща. На початку ХХІ ст. лише третину держав (із великими застереженнями) можна віднести до категорії демократичних.

Певні проблеми із забезпеченням прав людини є і в Україні. У доповіді Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини щодо ситуації з правами в Україні, за період з 16 лютого до 15 травня 2018 року зазначено, що ситуація з правами людини в Україні порівняно з попереднім звітним періодом залишилась в основному без змін – що само по собі викликає стурбованість [1]. Станом на 1 січня 2018 року на розгляді ЄСПЛ перебувало приблизно 7100 скарг проти України, що є четвертим показником серед країн-членів Ради Європи (в першій трійці – Туреччина, Росія та Румунія).

Упродовж 2017 року до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло більше 25 тис. звернень. До основних категорій заявників належать адвокати, засуджені, обвинувачені, а також внутрішні переселенці та пенсіонери [2]. У зв'язку з тим, що значна кількість заяв і скарг до Уповноваженого надходить саме від учасників кримінального провадження на боці захисту, хотілося б зупинитися на деяких проблемах забезпечення права на захист.